

УДК: 378.147+37.026

ОСОБЛИВОСТІ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДНИКА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Свиридюк В. П.

verasviridjuk@gmail.com

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 10.05.2022. Рекомендовано до друку 11.06.2022.

Анотація. У статті подано результати теоретичного дослідження лінгвістичної складової міжкультурної комунікативної компетентності викладачів німецької мови. Представлено фонетичні особливості німецької мови з урахуванням її плурицентричного характеру. Наведено приклади фонетичних явищ національних варіантів австрійської та швейцарської німецької мови. Зазначено фонетичні явища німецької мови, які виникають у процесі оволодіння й спілкування німецькою мовою та впливають на мовну й стилістичну грамотність майбутніх викладачів. Проілюстровано зразки фонетичної компетентності, які виокремлюють національно марковану особливість німецької мови і становлять зміст навчально-методичного матеріалу для формування навичок і вмінь міжкультурної комунікативної компетентності.

Ключові слова: формування міжкультурної комунікативної компетентності, фонетична компетентність, майбутні викладачі, національний варіант німецької мови

Sviridjuk V. Kyiv National Linguistic University

Phonetic competence features as a component of intercultural communicative competence of prospective German language teachers

Abstract. Introduction. The article presents the results of a theoretical study of the linguistic component of the intercultural education of the German language. The phonetic features of the German language are presented on the basis of its pluricentric character. Examples of phonetic phenomena of the national variants of the Austrian and Swiss German languages are given. The phonetic phenomena of the German language, which arise in the process of mastering and communicating in German, are indicated and affect the language and stylistic literacy of future teachers. **Purpose.** The problem of the formation of German-speaking phonetic competence in modern conditions is outlined. The levels of proficiency in phonetic skills and abilities while using a foreign language are noted. **Methods.** Thorough study of the researches on phonetic material; selection and analysis of chosen authentic texts, scientific sources; phonetic phenomena selection and analysis. **Results.** The research illustrates samples of phonetic competence that determine the nationally marked feature of the German language and constitute the content of educational and methodological material for the skills and abilities of intercultural communicative competence development.

Conclusion. Thus, the work presented the main pronunciation and intonation characteristics of the German language, which are the object of development and improvement in prospective teachers during the formation of intercultural communicative competence. The article investigated linguistic basics for teaching the aspect of the German phonetics. In addition, the paper outlines the phonetic national features of German variants, which highlight the culturally marked characteristics of German in the countries where the language is studied, and require additional attention in the educational process to acquire linguistic and sociocultural knowledge, skills and abilities as the components of intercultural competence.

Keywords: formation of intercultural communicative competence, phonetic competence, future teachers, national varieties of the German language

Постановка проблеми. У галузі іншомовної освіти на перший план висувається формування мовної особистості як фактора системоутворення процесу підготовки майбутніх викладачів іноземної мови, фахівців з міжкультурної комунікації, вимова яких повинна бути максимально

наближена до вимови освіченого носія мови. Досягти такого рівня можна за рахунок двох критеріїв: потреби у спілкуванні та стилістичного критерію. Наголошено на важливості вивчати тільки нормативну, тобто загальнолітературну вимову, якою віщує, зазвичай, радіомовлення та телебачення, яка властива освіченим носіям мови (Тарнопольський, Кабанова, 2020, с. 160; Гутник, 2013, Бориско, 1999). Ми підтримуємо точку зору дослідників-методистів, але разом з тим розуміємо складність формування фонетичної компетентності, оскільки в освітньому процесі викладач завжди спирається на нормативні документи.

До проблеми формування фонетичної компетентності тих, хто вивчає німецьку мову, звернулися лінгводидакти К. Райнке й У. Хіршфельд. Укладання навчально-методичних матеріалів повинно базуватися на критеріях, які висуваються документами, зокрема Загальноєвропейськими рекомендаціями Ради Європи. Проте, досі не існує вичерпного опису фонетичних навичок і вмінь компетентного користувача рівня С2, яким мають володіти майбутні викладачі. В Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (2003) зазначаються критерії рівня С1, де користувач “може варіювати інтонацію і правильно вживати фразовий наголос для вираження найтонших відтінків значення”. Щодо рівня С2, то він повинен бути таким, як рівень С1 (Ніколаєва, 2003, с. 184).

У Типовій програмі з німецької мови вимоги до фонетичної компетентності дублюються вимогами з попереднього документу на IV році здобуття вищої освіти (Curriculum, 2004, с. 162). Через відсутність узагальнених вимог для майбутніх фахівців другого рівня здобуття вищої освіти виникає необхідність конкретизувати базові показники фонетичної компетентності як компонента міжкультурної комунікативної компетентності (МККК) із урахуванням рівневої системи – С2.

У зв'язку з цим та з урахуванням дослідження К. Райнке щодо компетентнісних рівнів володіння німецькомовними фонетичними навичками і вміннями треба розглядати в цьому випадку критично, адже інтонація речення не може бути без нормативної реалізації звуків, яка охоплює як сегментний, так і супraseгментний рівень (Reinke, 2016).

Ми маємо на меті виокремити особливості формування фонетичної міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх викладачів німецької мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фонетична компетентність розглядається нами як лінгвістична система, до якої входять такі складові як знання про нормативний склад елементів, які вимовляються (фонемі й інтонемі), слухо-вимовні, ритміко-інтонаційні навички та автоматизми на сегментному та супraseгментному рівні їх реалізації. Результат фонетичної компетентності майбутніх викладачів виявляється в здатності до коректного артикуляційного й інтонаційного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і фонетичної усвідомленості (Бігич та ін., 2013, с. 192).

Аналіз наукової і навчально-методичної літератури, практичний міжкультурний досвід співпраці з колегами свідчать, що переважна частина дидактичних матеріалів і вправ для формування фонетичних навичок і вмінь ґрунтується на національному варіанті німецької мови Німеччини (центральної та північної її частини). Ця варіативність нейтральна і широко представлена у мовному кодексі для всього німецькомовного простору (Krech, 2009; Das Aussprachewörterbuch, 2015).

На основі аналізу праць U. Ammon, N. Fuhrhop, J. Peters, K. Reinke, B. Rues, B. Redecker, U. Hirschfeld, B. Kellermeier-Rehbein, O. I. Стеріополо зосередимося на лінгвістичних фонетичних засадах формування МККК – усвідомлено поєднувати знання з теорією мови та формулювати правила, оскільки завдання майбутніх викладачів – доносити лінгвістичний матеріал до тих, хто вчиться, а також застосовувати знання щодо графемно-фонемного складу мови; розуміти знаки фонетичної транскрипції та металінгвістичні знаки, які забезпечують усвідомленість

фонетичного аспекту німецької мови; дотримуватися фонетико-орфоепічних та орфографічних норм у культурі висловлення виучуваної мови; набувати лінгвосоціокультурні знання із урахуванням плюрицентричного характеру німецької мови; усвідомлено ставитися до міжкультурного аспекту через порівняння із рідною українською мовою.

Майбутні викладачі мають достатній досвід щодо використання правильного наголосу в словах, словосполученнях і реченнях. Проте, уважність й усвідомленість сегментних і супraseгментних особливостей реалізації німецькомовного матеріалу повинні бути присутніми під час здійснення мовленнєвої діяльності. Процес формування фонетичної компетентності передбачає комунікативну ситуацію, в якій важливу роль відіграють часово-просторові умови, намір, нагода, ставлення до співрозмовника. Від цих чинників залежать виразність і чіткість вимови звуків, дотримання ритміко-інтонаційної норми на супraseгментному рівні. Лінгвісти розрізняють три ступені артикуляційної точності (Artikulationspräzision): високу, середню та редуковану (Reinke 2016, с. 46). Крім того, на вимовно-інтонаційну точність нормативної німецької мови має суттєвий вплив мовленнєва діяльність – репродуктивна або продуктивна.

Фонетична компетентність викладача німецької мови передбачає зразковість і бездоганність під час освітнього процесу, але не виключає відхилення від норми, зумовлені зовнішніми / внутрішніми чинниками, емоційно-психологічним станом. К. Reinke характеризує високий ступінь артикуляційної точності в такий спосіб у говорінні на сегментному рівні: повні форми слів, тобто зменшена кількість редукованих морфем у словах; асиміляційні процеси та елізії не є яскраво вираженими у потоці мовлення. До супraseгментних ознак К. Reinke відносить сповільнену швидкість мовлення; відносно рівномірний ритм. Зразкове артикулювання із дотриманням формального стилю у нормі літературної вимови для майбутніх викладачів є одним із критеріїв їхньої професійної діяльності, яка передбачає також читання лекцій і доповідей, декламування художніх творів тощо.

Дидактичні умови освітнього процесу допускають варіювання ступенями артикуляційної точності, оскільки виклики приватного і професійного життя потребують від майбутніх викладачів розуміння мовлення співрозмовників як із різними вимовними якостями, так і з особливостями лінгвокультурного характеру, до яких має бути сформована готовність розуміння. Фонетико-орфоепічна норма німецької мови реалізується майбутніми викладачам під час читання вголос літературних творів, зачитування інформації із дотриманням сценічної вимови, яка характеризується елізією редукованого [ə] після проривних і незначною мірою – після приголосних [m, n, l,] і супроводжується асиміляційними явищами. Фонетичне звучання характеризується оглушенням дзвінких приголосних у кінці слів і морфем, послаблюється твердий приступ у голосних на початку слів або морфем (Похитун, 2017).

У ділових дискусіях, бесідах, які є невід'ємною соціальною формою освітнього процесу, з'являється більше елізій, асиміляційних процесів, зумовлених швидким темпом мовлення і редукацією звуків.

Ритміко-інтонаційні навички і вміння знаходяться в процесі формування МККК під “пильним” кутом зору, оскільки вони відображають не тільки норму комунікативної діяльності, але й мовний етикет під час спілкування із різними верствами населення, адже вік і соціальний статус зумовлюють прояв національно-культурної ідентичності. Мелодика речення у нормативній німецькій мові виконує одну із смислорозрізнавальних функцій у процесі комунікативного акту, якому притаманний зворотний зв'язок між комунікантами, та реалізує прагматичний намір. Тому, дотримання високої, низької тональності буде визначати інтенцію речення. Наприклад: *Sagen Sie die Wahrheit!* ↘ – Ввічливе звертання супроводжується термінальним тоном. *Sagen Sie die Wahrheit?* ↗ – Поставлене питання висловлюється із інтерогативним тоном (Reinke, 2016, Гавриш). Інтонація як комплексний феномен, яка реалізується через лексико-синтаксичні засоби, відтворює зміст висловлення та відтінки цього змісту.

Таким чином, коректні фонетико-орфоепічні характеристики визначають комунікативну поведінку співрозмовників, надають їм культурно-естетичних рис та вирізняють їхню лінгвокультурну приналежність. Сформована фонетична компетентність у процесі міжкультурної комунікації бере на себе частину комунікативної відповідальності, яка забезпечує успішний діалог між представниками різних етно- та лінгвокультур.

Знання звуко-буквених відношень, перцептивні та артикуляційні навички і вміння забезпечують володіння як продуктивними (говорінням та письмом) так і рецептивними (читанням та аудіюванням) видами мовленнєвої діяльності з урахуванням нового правопису, затвердженого 2006 роком, та нормативного стандарту вимови німецької мови, зазначає K. Reinke (Reinke, 2016 с. 23). Дослідниця у співавторстві із U. Hirschfeld розробили п'ятирівневу шкалу формування фонетичної компетентності для виокремлення навчальних цілей, а також необхідності цілеспрямованого слухомоторного розвитку в рецептивній та продуктивній сферах діяльності (табл.1).

Таблиця 1

Шкала формування фонетичної компетентності

Рівень	Критерії	Користувачі хочуть:
Рівень 1	фонетична компетентність на рівні графемно-фонемного складу мови	читати і розуміти літературу, фахову літературу
Рівень 2	фонетична компетентність виключно у перцептивній сфері діяльності	розуміти наукові виступи, слухати радіоповідомлення, розуміти (пасивно) розмови
Рівень 3	фонетична компетентність у перцептивній і продуктивній сферах діяльності на початковому рівні володіння німецькою мовою	порозумітися усно із співрозмовником, хоча інтерференція є у наявності
Рівень 4	фонетична компетентність у перцептивній і продуктивній сферах діяльності на високому рівні володіння німецькою мовою	брати участь в усній сфері спілкування із співрозмовником, володіючи мовою на достатньому рівні. Інтерференція майже не помітна.
Рівень 5	фонетична компетентність у перцептивній і продуктивній сферах діяльності на найвищому рівні володіння німецькою мовою	брати участь у продуктивній і перцептивній сферах спілкування із співрозмовником, володіючи мовою на належно високому рівні.

Отже, фонетична компетентність може формуватися згідно з потребами користувача мови, що є умовою дидактичної задачі під час визначення цілей, змісту, засобів, методів та прийомів її навчання і вивчення іноземних мов і культур. Для формування МККК майбутніх викладачів стають пріоритетними два останні рівні, оскільки набутий досвід оволодіння іншомовним спілкуванням є основою для його подальшого розвитку, а відтак, набуття когнітивно-лінгвістичних знань, удосконалення фонетичних навичок і вмінь на рівні С2 міжнародного стандарту. Перших три рівні повинні бути враховані майбутніми викладачами з метою формування професійно-методичних навичок і вмінь, які вони будуть застосовувати у різних типах закладів освіти та враховувати потреби тих, хто вивчає німецьку мову і культуру.

Фонетична складова іншомовного спілкування – це не лише дотримання стандартних норм, а й розуміння і використання за потреби варіантів німецької мови на фоностилістичному, емоціональному та діалектальному рівнях. Завдання майбутнього викладача німецької мови – свідомо ставитися до стандартних мовних варіантів, які визначають плюрицентричний характер німецької мови. Особливості національних варіантів німецької мови, які функціонують у Німеччині, Австрії та Швейцарії, є об'єктом навчання, оскільки вони містять мовні й мовленнєві норми, які увійшли до довідкової літератури (словників, довідників тощо), у якій зазначається, що нормативна вимова – це складова стандартної мови без діалектного забарвлення.

Плюрицентричний характер німецької мови, з яким пов'язані національно-культурні лінгвістичні ознаки вимови народів, є об'єктом процесу формування у майбутніх викладачів МККК, що корелює із критеріями до продуктивних і рецептивних видів мовленнєвої діяльності майбутніх викладачів із рівнем С2, які повинні володіти національними варіантами німецької мови. Книжкова індустрія німецькомовного простору пропонує у підручниках німецької мови для рівня С1 присутність фонетичного аспекту у навчальному матеріалі (“Aspekte neu”, “Sicher”, “Mit uns”).

Розглянемо вимовні норми **австрійського** стандартного варіанта німецької мови, який входить до загального навчально-методичного матеріалу. Зауважимо, що національно-культурні характеристики вимови ми будемо першочергово розглядати під час здійснення аудіювання мовлення представників австрійської культури, яке передбачає активну діяльність – сприйняття й розуміння інформації.

Із надходженням інформації через слуховий канал привертає увагу вимова голосних звуків австрійського варіанту, зокрема коротких і довгих голосних у словах із суфіксами -atik, -atisch, -ik, -it, -iz. В австрійському національному варіанті німецької мови в іменниках із зазначеними суфіксами фонема [a] та [i] вимовляються коротко, на протигагу літературній німецькій мові, наприклад: *Thematik*, *thematisch*, *Kritik*, *Kredit*, *Notiz*. Маркантним фонетичним явищем у австрійському варіанті є ненаголошені префікси *be-*, *ge-* та суфікси *-el*, *-en*. Як зазначає Б. Келлермайер-Рейбайн, у таких афіксах фонема [e] може вимовлятися як повний голосний [e] або як редукований [ə] (B. Kellermeier-Rehbein 2014, с. 107).

Отже, в цьому випадку немає однозначного правила для вимови голосного [e] у ненаголошеній позиції, у той час, коли у нормативній літературній німецькій вимові він характеризується редукованим, наприклад, *bekommen* – [bə'kɔmən] (нім.вар.); [bə'kɔmən] (можливий австрійський варіант). Додаткової уваги від реципієнта потребує звучання суфікса або закінчення *-er*. Така морфема в обох варіантах австрійської та німецької мови вокалізується, наприклад, *Wetter* – ['vɛtɐ], *schöner* – ['ʃø:nɐ]. Поруч із голосними у німецькій мові помітною відповідно до варіантів стає вимова дифтонгів. Так, у австрійському варіанті дифтонг “ei” звучить як [ɛi] на протигагу німецькому варіанту [ae]. Багато слів, які становлять винятки у фонетиці нормативної німецької мови, реалізуються в австрійському варіанті навпаки: наприклад, у словах *Husten*, *Geburt*, *Behörde*, *Krebs* наголошені голосні в австрійській національній лінгвокультурі звучать коротко, тоді, коли у німецькому варіанті вони – довгі. Порівняємо: *Husten* – ['hu:stn,] (німецький варіант); ['hʊstən] (австрійський варіант) (Ehrlich, 2011, с. 79; Takahashi, 1996, с. 58).

Феноменом у нормативній німецькій мові виступає твердий приступ (*harder Stimmeinsatz*), який вимовляється перед голосною на початку слова або морфемі енергійно, уривчасто. Часто слугує як смислорозрізнавальний знак під час вимовляння або висловлювання думки, наприклад: *vereisen* – [fɛɐ̯'zɛɪzŋ], *beachten* – [bə'ʔaxtŋ]. У національній мовній культурі Австрії, а також Швейцарії таке фонетичне явище може бути відсутнім. До предмету дослідження можна віднести також вимову лексичних одиниць іншомовного походження

у німецькій мові. Фонетико-орфоепічні особливості мають слова із початковим буквосполученням -st, -sp, яке зазвичай в австрійському варіанті реалізується як [st], [sp] на протигагу нормі німецької вимови – [ʃt], [ʃp], наприклад: der Stil, der Standard – [ʃti:l], [ʃ'tandaʁt] (нім.вар.), [sti:l], ['standaʁt] (австрійський варіант). Яскравим зразком нормативної німецької мови є вимова звуку [ç] – ich-Laut. Проте, австрійський варіант дозволяє вимовляти буквосполучення ch як [k] перед голосними переднього ряду в запозиченнях. Порівняємо: Chemie - [çe'mi:] (нім.вар.), [ke'mi:] (австрійський варіант). Така ж вимова допускається у суфіксі -ig: wenig - ['ve:nɪç], ['ve:nɪk] Ehrlich, 2011, p. 83; Ebner, 2009).

Для дотримання норм у вимові під час формування МККК та набуття когнітивно-лінгвістичних знань з фонетики пропонуємо користуватись орфоепічними словниками такими як: Kreck E.-M., Stock E., Hirschfeld U., Anders L.C. Deutsches Aussprachewörterbuch De Gruyter, 2010. або Duden. Aussprachewörterbuch. Wörterbuch der deutschen Standardaussprache, bearbeitet von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion. (2. überarbeitete und aktualisierte Aufl.). Mannheim u.a.: Dudenverlag (1974).

Національний варіант **швейцарської** німецької мови із урахуванням вищезазначених особливостей має власні ознаки, які не зустрічаються в австрійському національному варіанті. Так, графема “y” в деяких словах реалізується як довгий звук [i:] або короткий – [i], наприклад: Ägypten – [e'gʏpt̩] (німецький варіант), [e'gɪpt̩] (швейцарський варіант) Asyl – [a'zyl] (німецький варіант), [a'zi:l] (швейцарський варіант), System [zʏs'te:m] (німецький варіант), [zɪs'te:m] (швейцарський варіант) (Takahashi, 1996, p. 52).

Щодо приголосних звуків, то додаткової уваги потребує артикуляція дзвінких приголосних у кінці слів і морфем. Оглушення дзвінких [b, d, g, z] у потоці мовлення, явища асиміляції й акомодатії, а також аспірація [p^h], [t^h], [k^h] вирізняють лінгвокультурні особливості німецької мови, знання яких запобігає інтерференції або некоректній вимові (Krüger, 2010, с. 727; Kellermeier-Rehbein, 2014, с. 103). Зазначимо, що аспірація в австрійському та швейцарському варіантах німецької мови є відносно послабленою (Ehrlich, 2011, с. 73).

Узагальнимо ілюстративний матеріал у табл. 2, де унаочнюється фонетико-орфоепічна складова національних варіантів німецької мови.

Таблиця 2

**Порівняльний аналіз фонетико-орфоепічної норми
у національних варіантах німецької мови**

	Нормативна літературна німецька мова	Національний варіант австрійської німецької мови	Національний варіант швейцарської німецької мови
“ch” на початку слова			
Alchemie	[alçemi:]	[alke'mi:]	[alçe'mi:]
Chirurg	[çi'ʀʊʁk],	[ki'ʀʊʁk]	[ki'ʀʊʁk]
chinesisch	[çi'ne:zɪʃ]	[ki'ne:zɪʃ]	[ki'ne:zɪʃ]
Приголосний “s”			
Rosen	['ʀo:zɪ]	['ʀo:sɪ]	['ʀo:sɪ]
Salbe	['zalbə]	['salbə]	['salbə]
besuchen	[bə'zu:çɪ]	[be'suçɪ]	[bə'zuçɪ]
Графема ä - фонема [ɛ]			
Abfälle	['apfɛlə]	['apfɛlə]	['apfɛlə]
Gelände	[gɛ'lɛndə]	[ge'lɛndə]	[ge'lɛndə]
Käse	[kɛ:zə]	[ke:ze]	[kɛ:zə]

Продовження табл. 2

	Нормативна літературна німецька мова	Національний варіант австрійської німецької мови	Національний варіант швейцарської німецької мови
Ненаголошений суфікс -en			
ausgefallen	[ˈaʊsgəfalən]	[ˈaʊsgəfaln]	[ˈaʊsgəfalən]
Суфікс -ig-			
dreißig	[ˈdʁaɛsɪç]	[ˈdʁaɛsɪk]	[ˈdʁaɛsɪk] dreissig
mutig	[ˈmuːtɪç]	[ˈmuːtɪk]	[ˈmuːtɪk]
lustig	[ˈlʊstɪç]	[ˈlʊstɪk]	[ˈlʊstɪk]
Слова іншомовного походження			
die Blamage	blaˈmaːʒə]	[blaˈmaːʃ]	[blaˈmaːʒə]
die Orange	[oˈrɑːʒə]	[oˈrɑːʒə]	[oˈrɑːʒə]
Recherche	[reˈʃɛʁʃə]	[reˈʃɛʁʃə]	[reˈʃɛʁʃə]
Буквосполучення st- und sp- на початку слова у словах іншомовного походження			
Strategie	[ʃtrateˈgiː]	[strateˈgiː]	[ʃtrateˈgiː]
der Stil	[ʃtiːl]	[stiːl]	[ʃtiːl]
die Statistik	[ʃtaˈtɪstɪk]	[staˈtɪstɪk]	[ʃtaˈtɪstɪk]

Доповнимо порівняльний графемно-фонемний аналіз, здійснений на основі досліджень лінгвістів і словника “Österreichisches Deutsch” (2008), вимовою графеми “д”, яка в австрійському варіанті реалізується як вузький звук [e]. Приголосний “s” перед голосними вимовляється глухо [s], на противагу [z] у літературній німецькій мові. Приголосний “g” у словах іншомовного походження реалізується як [ʃ] або [ʒ] (див. табл. 2).

Комунікативні фонетичні навички і вміння є одним із засобів мовного вираження етнокультурної специфіки, які впливають на побудову дискурсу в усному продукуванні текстів, оскільки він встановлює специфіку спілкування у межах певного етносу, визначає формальні моделі етикету і мовної поведінки в цілому щодо його лінгвокультурного вивчення (Дзикович, 2015, с. 41). Фонетична компетентність як складова міжкультурного іншомовного спілкування містить етнолінгвокультурні виразники, які у поєднанні із вербально-семантичним складом відтворюють своєрідність менталітету народів, мова яких вивчається.

Висновки і перспективи дослідження. Таким чином, ми окреслили основні вимовно-інтонаційні характеристики німецької мови, які є об'єктом опрацювання й удосконалення майбутніми викладачами під час формування МККК. Крім того, окреслено фонетичні національні особливості варіантів німецької мови, які виокремлюють культурно марковані характеристики німецької мови у країнах, мова яких вивчається, і потребують додаткової уваги в освітньому процесі набуття лінгвосоціокультурних знань, навичок і вмінь як компонентів МККК.

Формування МККК у майбутніх викладачів німецької мови і культури відбувається в закладах вищої освіти із дотриманням нормативної стандартної вимови національного варіанту німецької мови Німеччини, зберігаючи при цьому міжкультурний аспект, змістом якого є щонайменше дві іншомовні культури. Виникає потреба розроблення системи вправ і завдань, та втілення її в освітній процес формування МККК, що й становитиме подальші кроки нашого наукового дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

- Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., Гапонова, С. В., Майєр, Н. В., Ніколаєва, С. Ю. ..., Шукліна, С. І. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія практика*. Київ: Ленвіт.
- Бориско, Н. Ф. (2011). Методика формування іншомовної фонетичної компетенції. *Іноземні мови*, 3, 2-14.
- Вишневская, Е. М. (2013). Структура и содержание англоязычной фонетической компетенции студентов. *Вестник ТГУ*, 2 (118), 37 – 42.
- Гутник, В. М. (2017). *Формування фонетичної компетенції у майбутніх учителів німецької мови у комунікативному вступному коректному курсі* (Автореферат кандидатської дисертації). КНУЛ, Київ, Україна.
- Ніколаєва, С. Ю. (Наук. ред.). (2003). *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання*. Київ: Ленвіт.
- Похитун, Т. А. (2017). Особливості артикуляції німецьких приголосних. *Молодий вчений*, 4.1 (44.1), 117-12.
- Стеріополо, О. І. (2004). *Теоретичні засади фонетики німецької мови*. Вінниця: Нова книга.
- Тарнопольський, О. Б., Кабанова, М. Р. (2020). *Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі*. Вінниця: Нова книга.
- Ammon, U. (1995). *Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Das Problem der nationalen Varietäten*. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Borisko, N., Gutnik, W., Klimentjewa, M., Ignatenko, T., Iwanenko, S., & Lasarenko, O. (2004). *Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen* (2004). Kiew: Lenvit.
- Duden. *Aussprachewörterbuch* (1974). Wörterbuch der deutschen Standardausssprache, bearbeitet von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion (2. überarbeitete und aktualisierte Aufl.). Mannheim u.a.: Dudenverlag.
- Ebner, J. (2009). *Wie sagt man in Österreich? Wörterbuch des österreichischen Deutsch*. 4. Auflage. Mannheim, Wien, Zürich : Dudenverlag.
- Fuhrhop, N., ?Peters, J. (2013). *Einführung in die Phonologie und Graphematik*. Weimar, Verlag J.B. Metzler.
- Hirschfeld, U., Reinke K. (2016). *Phonetik im Fach Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Hirschfeld, U. (2002). Phonetik im Kontext mündlicher Fertigkeiten. *Babylonia*, 11, 10-17.
- Kellermeier-Rehbein, B. (2014). *Plurizentrik: Einführung in die nationalen Varietäten des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Krech, E.M., Stock, E., Hirschfeld, U., Lutz, Chr. Anders (2009). *Deutsches Aussprachewörterbuch*. Berlin – New York: de Gruyter.
- Koithan, U., Mayr-Sieber, T., Schmitz, H., & Sonntag, R. (2021). *Aspekte neu C1*. Stuttgart: Klett.
- Mit uns C1*. (2020). Deutsch für Jugendliche. Deutsch als Fremdsprache Breitsameter, Ä., Lill, K., Seuthe, Chr., u.a. München: Hueber.
- Sicher! C1.1*. (2015). Deutsch als Fremdsprache. Perlmann-Balme M., Schwalb S., Matussek M. München: Hueber.
- Rues, B. Redecker, B. u.a. (2014). *Phonetische Transkription des Deutschen. Ein Arbeitsbuch*. Tübingen: Verlag Narr.

REFERENCES

- Bihych, O. B., Borysko, N. F., Borets'ka, H. E., Haponova, S. V., Majier, N. V., Nikolaieva, S. Yu. ..., Shuklina, S. I. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kul'tur: teoriia praktyka*. Kyiv: Lenvit.

- Borysko, N. F. (2011). Metodyka formuvannia inshomovnoi fonetychnoi kompetentsii. *Inozemni movy*, 3, 2-14.
- Vyshnevskaiia, E. M. (2013). Struktura y sodержanye anhloiazychnoj fonetycheskoj kompetentsyy studentov. *Vestnyk THU*, 2 (118), 37 – 42.
- Hutnyk, V. M. (2017). *Formuvannia fonetychnoi kompetentsii u majbutnikh uchyteliv nimets'koi movy u komunikatyvnomu vstupnomu korektnomu kursu* (Avtoreferat kandydats'koi dysertatsii). KNUL, Kyiv, Ukraina.
- Nikolaieva, S. Yu. (Nauk. red). (2003). *Zahal'noievropejs'ki Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia*. Kyiv: Lenvit.
- Pokhytun, T. A. (2017). Osoblyvosti artykuliatsii nimets'kykh pryholosnykh. *Molodyj vchenyj*, 4.1 (44.1), 117-12.
- Steriopolo, O. I. (2004). *Teoretychni zasady fonetyky nimets'koi movy*. Vinnytsia: Nova knyha.
- Tarnopol's'kyj, O. B., Kabanova, M. R. (2020). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov ta ikh aspektiv u vyschij shkoli*. Vinnytsia: Nova knyha.
- Ammon, U. (1995). *Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Das Problem der nationalen Varietäten*. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Borisko, N., Gutnik, W., Klimentjewa, M., Ignatenko, T., Iwanenko, S., & Lasarenko, O. (2004). *Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen* (2004). Kiew: Lenvit.
- Duden. *Aussprachewörterbuch* (1974). Wörterbuch der deutschen Standardausssprache, bearbeitet von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion (2. überarbeitete und aktualisierte Aufl.). Mannheim u.a.: Dudenverlag.
- Ebner, J. (2009). *Wie sagt man in Österreich? Wörterbuch des österreichischen Deutsch*. 4. Auage. Mannheim, Wien, Zürich : Dudenverlag.
- Fuhrhop, N., ?Peters, J. (2013). *Einführung in die Phonologie und Graphematik*. Weimar, Verlag J.B. Metzler.
- Hirschfeld, U., Reinke K. (2016). *Phonetik im Fach Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Hirschfeld, U. (2002). Phonetik im Kontext mündlicher Fertigkeiten. *Babylonia*, 11, 10-17.
- Kellermeier-Rehbein B. (2014). *Plurizentrik: Einführung in die nationalen Varietäten des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Krech, E.M., Stock, E., Hirschfeld, U., Lutz, Chr. Anders (2009). *Deutsches Aussprachewörterbuch*. Berlin – New York: de Gruyter.
- Koithan, U., Mayr-Sieber, T., Schmitz, H., & Sonntag, R. (2021). *Aspekte neu C1*. Stuttgart: Klett.
- Mit uns C1*. (2020). Deutsch für Jugendliche. Deutsch als Fremdsprache Breitsameter, Ä., Lill, K., Seuthe, Chr., u.a. München: Hueber.
- Sicher! C1.1*. (2015). Deutsch als Fremdsprache. Perlmann-Balme M., Schwalb S., Matussek M. München: Hueber.
- Rues, B. Redecker, B. u.a. (2014). *Phonetische Transkription des Deutschen. Ein Arbeitsbuch*. Tübingen: Verlag Narr.